

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Tost/21/2017
Identifikačné číslo spisu: 9516100073
Dátum vydania rozhodnutia: 28. júna 2017
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Serbová
Funkcia:
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:9516100073.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Serbovej a sudcov JUDr. Aleny Šiškovéj a JUDr. Martina Bargela na neverejnom zasadnutí konanom 28. júna 2017 v Bratislave v trestnej veci obvineného K. K. a spol., pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. c/ Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. i/ Trestného zákona, o sťažnosti obvinených H. D., Q. A., W. M. a P. V. proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn. 3Tp/14/2016, z 21. júna 2017 takto

r o z h o d o l :

Podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku sťažnosti obvinených H. D., Q. A., W. M. a P. V. sa z a m i e t a j ú.

O d ô v o d n e n i e

Špecializovaný trestný súd, pracovisko Banská Bystrica, napadnutým uznesením, sp. zn. 3Tp/14/2016, z 21. júna 2017 rozhodol podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku, za existencie dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a/, b/, c/ Trestného poriadku u obvinených K. K., H. D. a Q. A. a za existencie dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku u obvinených W. M. a P. V. o predĺžení lehoty trvania väzby u obvinených W. M. a P. V. do 17. februára 2018. Podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku rozhodol súd o zamietnutí žiadosti obvinených H. D. a P. V. o prepustenie z väzby na slobodu. Zároveň rozhodol podľa § 80 ods. 1 písm. b/ Trestného poriadku o neprijatí písomného sľubu obvineného P. V. a podľa § 80 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku o nenahradení väzby dohľadom mediačného a probačného úradníka u všetkých obvinených. Svoje rozhodnutie špecializovaný trestný súd odôvodnil tak, že dôvody väzby aj v tomto štádiu trestného konania sú dané a po vykonaní doterajšieho vyšetrovania je trestné stíhanie vedené dôvodne. Vykonané dokazovanie nezoslabilo dôvodnosť trestného stíhania do takej miery, aby bolo možné vysloviť, že je vedené nedôvodne. Poukázal na doposiaľ zabezpečené dôkazy, najmä na výpovede svedkov a spoluobvinených, listinné dôkazy, ktoré tvoria súčasť rozsiahleho vyšetrovacieho spisu. Ide o náročnú trestnú vec, ktorú z objektívnych dôvodov nie je možné ukončiť ani v predĺženej lehote väzby. Od posledného rozhodovania o dôvodoch väzby nedošlo k takým podstatným zmenám, ktoré by nasvedčovali zániku obavy z pokračovania trestnej činnosti. Pri útekovvej a kolúznevej väzbe poukázal na predchádzajúce rozhodnutie odvolacieho súdu, sp. zn. 5Tost/44/2016, z 26. novembra 2016. Prepustením obvinených na slobodu hrozí, že by bolo zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania. Obvinení sú podozriví z členstva v zločineckej skupine zvanej „M.“, pričom v rámci tejto skupiny

malo byť spáchaných niekoľko vražd a mala byť páchaná aj ďalšia ekonomická trestná činnosť. Trestné stíhanie je vedené bez prietahov a termín 17. február 2018 je naozaj hraničný na rozhodnutie vo veci. Proti tomuto uzneseniu podali obvinení H. D., Q. A., W. M. a P. V. prostredníctvom svojich obhajcov sťažnosť riadne a včas. Obvinený H. D. v sťažnosti uviedol, že namieta existenciu väzobných dôvodov v zmysle ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a/, b/, c/ Trestného poriadku. Obvinený sa domnieva, že u neho neexistujú dôvody väzby, pretože počas vyšetrovania neboli vyprodukované také dôkazy, ktoré by potvrdzovali dôvodnosť obvinenia zo spáchania skutku. Ani pri domovej prehliadke domu na D. ulici č. XXX/XX v H. sa nenašlo telo R. B., ako tvrdil S.. V sťažnosti taktiež poukazuje na to, že od počiatku spolupracoval s orgánmi činnými v trestnom konaní, hoci mal dostatok času na to, aby utiekol alebo sa skrýval. V predmetnej veci bolo vypočutých množstvo svedkov ako aj spoluobvinených a ani jeden z nich nevypovedal skutočnosti, ktoré by dokazovali jeho vinu. Nie je mu zrejmé, prečo lehota väzby bola predĺžená o 7 mesiacov, keď väzobné veci sa majú riešiť prednostne. Pri dôvode väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a/ Trestného poriadku, uviedol, že sa nikdy nepokúsil ujsť, počas rozsiahleho vyšetrovania sa u neho nenašli žiadne doklady, ani iné dôkazy, ktoré by preukazovali, že mal záujem opustiť miesto trvalého bydliska a tak sa vyhýbať trestnému stíhaniu. Ďalej obvinený vo svojej sťažnosti namietal dôvody preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c/. Uviedol, že jediným podkladom preventívnej väzby je existencia trestného stíhania vedeného na Okresnom súde Komárno pod sp. zn. 1T 142/2012. V ďalšej časti svojej sťažnosti namietal dôvody kolúzne väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. b/ tým spôsobom, že nikdy nepôsobil na svedkov, spoluobvinených alebo že by inak maril trestné konanie, najmä keď väčšina svedkov už vo veci vypovedali. Na záver svojej sťažnosti obvinený navrhol, aby najvyšší súd zrušil napadnuté uznesenie a sám vo veci rozhodol tak, že ho prepustí z väzby na slobodu alebo aby rozhodol tak, že návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby nevyhovie a prepustí ho z väzby na slobodu. Alternatívne rozhodne o nahradení väzby dohľadom mediačného a probačného úradníka. Obvinený P. V. vo svojej sťažnosti uviedol, že dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku u neho už pominuli. Skutok, za ktorý je obvinený, bol spáchaný pred 14-timi rokmi a skupina M. mala pôsobiť do konca roka 2010. Výpovede svedkov a spoluobvinených potvrdzujú, že obvinený V. bol činný v skupine do roku 2004. Za posledných 13 rokov sa nedopustil žiadneho trestného činu, dokonca ani priestupku. Spochybňuje svedkov S. a Y., ktorí boli priamo zainteresovaní na páchaní trestnej činnosti v skupine M. a vo svojich výpovediach zámerne zavádzajú, v snahe získať pre seba výhodnejšie postavenie. Zo spisu je zrejmé, že P. V. nepribudlo žiadne ďalšie obvinenie a z pokynu dozorujúceho prokurátora vyplýva fakt, že vyšetrovateľ už nebude rozširovať trestné stíhanie o prípadné nové skutky. Obvinený trpí na diabetes a zo znaleckého posudku vypracovaného Ústavom pre znaleckú činnosť v Psychológii a Psychiatrii vyplynulo, že jeho pobyt na slobode nie je nebezpečný, čím sú dané výnimočné okolnosti prípadu podľa § 80 ods. 2 Trestného poriadku. Na záver žiada, aby sťažnostný súd postupoval podľa § 194 ods. 1 písm. a/ Trestného poriadku, zrušil napadnuté uznesenie a prepustil obvineného P. V. z výkonu väzby na slobodu. Obvinený W. M. vo svojej sťažnosti uviedol, že sám vo veci vypovedal a popísal svoju činnosť pre skupinu M., v tom smere, že vybavoval niektoré veci na Daňovom úrade M., avšak žiadne doklady nepripravoval, robil len poslídka medzi P. T. a daňovým úradom. S činnosťou pre skupinu skončil pred 10 rokmi, s výrobou cigariet ho nikto nespája. Od roku 2004-2005 sa venoval výhradne chovu zvierat na vlastnom ranči, trestnú činnosť nepáchal a určite by nepokračoval v trestnej činnosti, nakoľko skupina už ani neexistuje a uplynula už dlhá doba, kedy participoval na podvodoch M.. Trestnému stíhaniu sa nevyhýba ani nevyhýbal, neutiekol, hoci ho R. S. upozornil pred jeho zadržaním. Dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku nie sú ničím preukázané, preto žiada, aby najvyšší súd napadnuté uznesenie zrušil, návrh prokurátora zamietol a prípadne mu nariadil probačný dohľad. Obvinený Q. A. vo svojej sťažnosti uviedol, že pri prvotnom rozhodnutí o jeho väzobnom stíhaní si voči tomuto rozhodnutiu nepodal sťažnosť práve z toho dôvodu, aby poskytol orgánom činným v trestnom konaní priestor pre pravdivé a neovplyvnené zistenie skutkového stavu, ktorý sa mu kladie za vinu. Obvinený pravdivo vo svojich výsluchoch opísal okolnosti jeho účasti pri usmrtení K., N. a Z. v roku 2003. Pri tomto skutku sa ocitol náhodne a nemal vedomosť o tom, čo sa pripravuje. Taktiež pravdivo opísal svoju účasť pri usmrtení nestotožnenej osoby (X. R.) v roku 2006. Obvinený nebol činný v žiadnej nelegálnej výrobe cigariet, ani v páchaní ekonomickej trestnej činnosti. C. B. poznal zo školy, lebo boli spolužiaci a mal z neho strach. Nikdy sa nesprával kolúzne, sám vypovedal o vzťahoch medzi členmi skupiny navzájom. Nikdy sa nevyhýbal trestnému stíhaniu, nikdy sa

neskrýval ani neutekal pred trestným stíhaním, preto nie sú dané dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a/ Trestného poriadku. Taktiež nie sú splnené väzobné dôvody podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku, nakoľko zločinecká skupina už nefunguje a od roku 2006 sa v minimálnej miere stýkal s osobami označenými v trestnom stíhaní. Má zato, že procesné úkony môžu byť vykonávané aj bez jeho väzobného stíhania. Na záver požiadal súd, aby napadnuté rozhodnutie zrušil a rozhodol, že u obvineného Q. A. nepredlžuje lehotu väzby. Najvyšší súd na podklade podaných sťažností preskúmal v zmysle § 192 ods. 1 Trestného poriadku správnosť výrokov napadnutého uznesenia ako i správnosť konania, ktoré im predchádzalo a zistil, že sťažnosti obvinených nie sú dôvodné. Podľa § 71 ods. 1 Tr. por. obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že a) ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest, b) bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, alebo c) bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil. Sudca pre prípravne konanie sa v uznesení o predĺžení lehoty väzby rozsiahlo vyjadril k materiálnym dôvodom väzby - opodstatnenosti trestného stíhania a existencii dôvodov väzby, pričom najvyšší súd považuje tieto vyjadrenia a závery za dostatočné a presvedčivé, osvojil si ich, a preto na ne odkazuje s tým, že opätovné rozoberanie tých istých skutočností považuje za nadbytočné. V štádiu prípravného konania nemožno žiadať od súdu komplexné zaoberanie sa vinou obvinených pre stíhaný trestný čin, pretože by to znamenalo prejudikovanie konečného záveru, čo nie je prípustné. Preto sa ani obvinení nemôžu oprávnené už v tomto štádiu konania domáhať podrobných záverov súdu k opodstatnenosti trestného stíhania pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy. Len úvahy sudcu pre prípravne konanie k tejto otázke - podozreniu, nie vine, sú a boli namieste o to viac, že ich najvyšší súd považuje za akceptovateľné a zodpovedajúce súčasnej dôkaznej situácii. K samotnému rozhodnutiu o predĺžení lehoty väzby najvyšší súd uvádza, že nezistil porušenie, či nedodržanie podmienok na takéto rozhodnutie uvedených v ustanovení § 76 ods. 3 Trestného poriadku. Medzi tieto patrí i dosiahnutie účelu trestného konania, ktorým je náležité zistenie a objasnenie trestného činu jeho páchatel'a a jeho spravodlivé potrestanie, ak sa preukáže vina. Z návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby zrozumiteľne vyplýva, že doposiaľ sa mu nepodarilo náležite objasniť všetky okolnosti a skutočnosti smerujúce k tomu, aby mohol zodpovedne rozhodnúť buď o podaní obžaloby alebo o inom procesnom postupe, či inom rozhodnutí. Potrebu doplnenia dokazovania aj najvyšší súd považuje za opodstatnenú a lehotu určenú sudcom pre prípravne konanie za primeranú s ohľadom i na obtiažnosť vyšetrovanej trestnej činnosti, ku ktorej sa už vyjadril samotný sudca pre prípravne konanie. Podľa § 80 ods. 1 písm. c/ Tr. por. ak je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a/ alebo c/ môže súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravne konanie ponechať obvineného na slobode alebo prepustiť ho na slobodu, akc/ s ohľadom na osobu obvineného a povahu prejednávaneho prípadu možno účel väzby dosiahnuť dohľadom probačného a mediačného úradníka nad obvineným alebo odovzdaním dohľadu nad obvineným do iného členského štátu Európskej únie podľa osobitného predpisu. Podľa § 80 ods. 2 tretia veta Tr. por. ak je obvinený stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 2 písm. a/ až c/ alebo e/, alebo obvinený bol vzatý do väzby podľa odseku 3 alebo podľa § 81 ods. 4, možno záruku alebo sľub prijať alebo uložiť dohľad, len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu. Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že procesné prostriedky, ktorými možno nahradiť väzbu, možno v prípade stíhania páchatel'a obzvlášť závažného zločinu použiť len vtedy, ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu. Podľa názoru najvyššieho súdu znenie Trestného poriadku, v rámci ktorého je prípustné nahradiť väzbu pri obzvlášť závažnom zločine len v prípade existencie výnimočných okolností prípadu, je súladné s čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), podľa ktorého každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c/ tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze, sp. zn. I. ÚS 100/04, z 8. októbra 2004 vysvetlil, že pokiaľ ide o výklad samotného pojmu „záruka“ v zmysle čl. 5 ods. 3 Dohovoru, treba z doterajšej judikatúry vyvodiť, že má autonómny

obsah, ktorý je nezávislý od terminológie používanej vo vnútroštátnom práve. Zárukou treba rozumieť akýkoľvek prostriedok prípustný podľa vnútroštátneho práva, ktorý je miernejší ako obmedzenie osobnej slobody. Podmienenie použitia týchto miernejších prostriedkov nahradenia väzby výnimočnými okolnosťami prípadu v zmysle Trestného poriadku upresňuje čl. 5 ods. 3 Dohovoru na účely postupu vnútroštátnych orgánov pri rozhodovaní o väzbe tak, že zohľadňuje nielen závažnosť skutku, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie (obzvlášť závažný zločin), ale aj správanie sa obvineného, ktorý nerešpektuje dobrodenie vo forme predchádzajúceho ponechania na slobode na základe už použitých prostriedkov nahradenia väzby (§ 80 ods. 3, § 81 ods. 4 Trestného poriadku), alebo dokonca opätovne vyvolá existenciu dôvodov väzby po tom, čo bol z väzby prepustený (opätovná väzba). Výnimočné okolnosti prípadu sa posudzujú z hľadiska pomerov páchatel'a a určitých okolností prípadu. Pomeri páchatel'a treba rozumieť okolnosti týkajúce sa osoby páchatel'a, jeho osobných a rodinných pomerov, ktoré nesúvisia so spáchaním trestného činu a existujú v čase rozhodnutia. Pri posudzovaní osoby páchatel'a sa pozornosť venuje najmä celému jeho predchádzajúcemu životu (vek, recidíva, postoj k spáchanému trestnému činu a pod.). V podstate sa hodnotia rodinné a osobné pomery, ktoré existujú v čase rozhodovania o väzbe (napr. zdravotný stav jeho rodiny, ktorá je na neho odkázaná, starostlivosť o početnú rodinu, tehotenstvo páchatel'ky a pod.). Za pomery páchatel'a možno tiež považovať viac významných skutočností, ktoré možno subsumovať do kategórie tzv. poľahčujúcich okolností pri nedostatku tzv. priťažujúcich okolností. Okolnosťami prípadu sú všetky skutočnosti, ktoré majú vplyv na posúdenie povahy, charakteru a závažnosti trestného činu. Okolnosti prípadu z hľadiska aplikačnej praxe, judikatúry a literatúry predstavujú okolnosti spoluurčujúce spoločenskú škodlivosť toho - ktorého trestného činu a ako také plnia v širšom slova zmysle funkciu materiálneho vyjadrenia protiprávnosti činu. Za dôležitú okolnosť pri posudzovaní tohto znaku ustálila konštantná judikatúra napríklad to, že páchatel' sa dopustil obzvlášť závažného trestného činu v afekte úzkosti a strachu vyvolaného dlhodobou partnerskou disharmóniou a chronickou konfliktnou situáciou, ktorá v podstate znížila jeho schopnosť ovládať svoje konanie (primerane Rt 111/1999). Podmienku výnimočných okolností prípadu možno považovať za splnenú aj vtedy, keď prevažujú skutočnosti z kategórie tzv. poľahčujúcich okolností (napr. obvinený mal spáchať čin pri odvracaní útoku alebo iného nebezpečenstva alebo konať za okolností, ktoré by za splnenia ďalších predpokladov inak vylučovali trestnosť činu - t.j. v prípadoch tzv. excesu z okolností vylučujúcich protiprávnosť činu; alebo obvinený mal spáchať čin pod vplyvom ťaživých osobných alebo rodinných pomerov, ktoré si sám nezavinil; k činu mal byť vyprovokovaný surovým násilným konaním poškodeného a pod.). V každom prípade musí ísť teda o súhrn takých skutočností, ktoré sa v danej kvalite a kvantite u stíhaného obzvlášť závažného zločinu bežne nevyskytujú a výrazne znižujú stupeň závažnosti stíhaného trestného činu. Len takéto okolnosti môžu nadobudnúť charakter výnimočných okolností prípadu. Nadriadený súd poznamenáva, že prepustenie obvinených z väzby alebo ich ponechanie na slobode nahradením väzby prostriedkom prípustným podľa vnútroštátneho práva, ktorý je miernejší ako obmedzenie osobnej slobody (§ 80 a § 81 Tr. por.) a ktorý je zároveň spôsobilý zabezpečiť účel väzby, je možnosťou, ale nie právom obvinenej osoby, ktorej sloboda je alebo má byť obmedzená. Pri rozhodovaní musí súd zvažovať, či nahradenie väzby preváži nad dôvodnou obavou vyjadrenou v ustanoveniach § 71 ods. 1 písm. a/ až c/ Trestného poriadku. S poukazom na uvedené najvyšší súd konštatuje, že správne a v súlade so zákonom postupoval sudca pre prípravné konanie aj pri posudzovaní možnej aplikácie náhradného inštitútu väzby podľa § 80 ods. 1 písm. b/, c/ Trestného poriadku, ktorého aplikáciu napriek zneniu Trestného poriadku umožňujú ustanovenia čl. 5 ods. 3 Dohovoru a čl. 154c Ústavy Slovenskej republiky. Osoby obvinených a povaha prípadu v tomto prípade odôvodňujú trvanie zásahu do ich osobnej slobody a zároveň vylučujú jej nahradenie inými legálnymi inštitútmi, ktorých prijatia sa obvinení domáhali. Obvinení vo svojich sťažnostiach nepredložili ani nepoukázali na okolnosť, ktorá by rozptýlila obavy predpokladané v ustanovení § 71 ods. 1 písm. a/, b/, c/ Trestného poriadku. Keďže najvyšší súd takú skutočnosť sám nezistil, sťažnosť obvinených zamietol ako nedôvodnú podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku. Na základe vyššie uvedených úvah, rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.